

ІНШОМОВНА ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕФІЛОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ ВІДПОВІДНО ДО ЗАГАЛЬНОЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИМОГ

Побережна Н. О. Іншомовна підготовка здобувачів вищої освіти нефілологічного профілю відповідно до загальноєвропейських вимог.

У статті проаналізовані питання іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти нефілологічного профілю у контексті європейських освітніх стандартів. Обґрунтовано необхідність упровадження типової навчальної програми з дисципліни «Іноземна мова» для професійних цілей.

Ключові слова: іншомовна підготовка для професійних цілей, європейські освітні стандарти, рівні володіння іноземною мовою.

Побрежная Н. А. Иноязычная подготовка соискателей высшего образования нефилологического профиля в соответствии с общеевропейскими требованиями.

В статье проанализированы вопросы иноязычной подготовки соискателей высшего образования нефилологического профиля в контексте европейских образовательных стандартов. Обоснована необходимость внедрения типовой учебной программы по дисциплине «Иностранный язык» для профессиональных целей.

Ключевые слова: иноязычная подготовка для профессиональных целей, европейские образовательные стандарты, уровни владения иностранным языком.

Pobrezhnaya N. A. Foreign language training of higher education applicants philological profile in accordance with the EC.

The article deals with the issues of foreign language training for specific purposes within the framework of European educational standards. The current means of foreign language training for specific purposes have been analyzed.

The analysis of recent research and publications allowed us to clarify unresolved issues of foreign language training for specific purposes. Of these, there are: the concept deficiency of intercultural foreign language education in different types of educational institutions; the lack of legal status of additional language education in specialized institutions; the inconsistency between the requirements of the Ministry of Education and the Council of Europe; the lack of standard curriculum of the discipline "Foreign language" for professional purposes at the level of state document.

The potential possibilities for improving foreign language training for specific purposes according to European requirements have been scrutinized. The necessity of typical curriculum implementation of the discipline «Foreign language» for specific purposes has been substantiated. The standard curriculum with specialized language training content in teaching foreign languages as well as the evaluation criteria for the levels of foreign language knowledge must meet the existing international standards. The worldwide requirements for the level of foreign language proficiency in the academic and professional environments are measured with internationally recognized language exams such as ILEC (International Legal English Certificate), IELTS (International English Language Testing System) with academic purposes or FCE (Cambridge English: First). The target language level knowledge of graduating students should be defined according to international standards in the academic and professional environments.

The adaptive model of foreign language training for professional purposes that meets the requirements outlined above can be represented conceptually as flexible connections between its components – objectives, content, organization of educational process and results. The terms of the foreign language training model for specific purposes are: gradual foreign language training, methodological support and system monitoring of foreign language training under the international language standards.

Key words: foreign language training for specific purposes, European educational standards, language levels, standard curriculum, foreign language proficiency.

Процес реформування іншомовної підготовки в Україні зумовлений зміною статусу англійської мови. Відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020» одним із ключових індикаторів реформування галузі освіти є вивчення іноземних мов. З урахуванням основних досягнень європейських країн нині відбувається переосмислення існуючих підходів щодо іншомовної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих ВНЗ. Як слушно зауважила Л. Смовженко, часи, коли достатнім доказом опанування мови було вміння перекладати з іноземної мови та навпаки адаптованих, неавтентичних текстів, уже минули [6, с. 245].

Нині реформування системи іншомовної підготовки у ВНЗ відбувається відповідно до загальноєвропейських вимог, зокрема загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти, де зазначено, що «студенти вищих навчальних закладів повинні володіти уміннями вільно висловлюватися без суттєвої витрати часу на пошук адекватних мовних засобів у процесі досягнення ними соціальних, академічних і професійних цілей» [3, с. 24]. Іншими словами, імплементація європейських освітніх стандартів у процес іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти нефілологічного профілю передбачає оволодіння ними такими необхідними навичками спілкування, які дозволяють їм вільно почуватися та працювати в іншомовному середовищі. За європейською шкалою це рівень B2 – компетентний користувач [2, с. 115]. Згідно зі шкалою Ради Європи (CEFR) існує шість рівнів (A1-C2) володіння мовою, які загальноприйняті за стандарт градації мовної компетенції та визнані в усьому світі.

У цьому зв'язку *метою статті* є розгляд процесу іншомовної підготовки у спеціалізованих ВНЗ як основи для імплементації європейських освітніх стандартів у процес іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти нефілологічного (юридичного) профілю. Відповідно до цього передбачаємо виконання таких *завдань*: проаналізувати сучасний стан процесу іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти у спеціалізованих ВНЗ; розглянути потенційні можливості вдосконалення професійної іншомовної підготовки відповідно до загальноєвропейських вимог.

Наразі питанням упровадження європейських освітніх стандартів іншомовної підготовки у навчальних процес вищої школи приділяється багато уваги вітчизняними науковцями (Л. Вікторова, Р. Гришкова, Л. Смовженко, С. Ніколаєва, А. Кирда, К. Мамчур). Проте проблем, пов'язаних із навчанням іноземних мов, чимало, зокрема, у вищих навчальних закладах нефілологічного профілю. Так, науковці, які досліджують особливості іншомовної підготовки у спеціалізованих ВНЗ, підкреслюють, що навчання іншомовного професійного спілкування, зокрема, майбутніх фахівців правоохоронних органів, має свою специфіку, що потребує подальших студій та напрацювань. Оскільки спеціалізовані навчальні заклади готують не фахівців з іноземних мов, а фахівців іншої професійної галузі, де іноземна мова – складник їхньої професійної компетентності [1, с. 299].

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволив з'ясувати нерозв'язанні частини загальної проблеми іншомовної підготовки у спеціалізованих ВНЗ:

1. *Відсутність концепції міжкультурної іншомовної освіти в різних типах навчальних закладах.* Метою навчання має бути не «навчання іноземної мови», а «реалізація міжкультурної іншомовної освіти», змістом якої є не лише прагматичні знання, навички та вміння, але й усебічний розвиток особистості засобами іноземної мови у процесі взаємопов'язаного навчання мови і культури [5, с. 127].

2. *Відсутність юридичного статусу додаткової мовної освіти у спеціалізованих ВНЗ.* Аналізуючи сучасну ситуацію розвитку проблеми іншомовної підготовки, зазначимо, що нині відсутні єдині державні стандарти для ліцензування реалізованих у них програм, єдині навчально-методичні підходи до навчання, які, безумовно, впливають на якість іншомовної підготовки [1, с. 300]. Об'єктивно існує суперечність між тим, що суспільство відчуває потребу у фахівцях із вищою освітою, які добре володіють принаймні однією іноземною мовою, і ставленням до іноземної мови як непрофільної дисципліни в навчальних закладах

нефілологічного профілю.

3. *Неузгодженість вимог Міністерства освіти і науки з Рекомендаціями Ради Європи.* У більшості вищих навчальних закладів передбачена навчальними планами кількість годин аудиторної роботи унеможливує досягнення студентами заявлених у програмах рівнів володіння іноземною мовою. Проблема ускладнюється тим, що загальний рівень володіння іноземною мовою випускників шкіл, які вступають до спеціалізованих вищих навчальних закладів нефілологічного профілю, є об'єктивно дуже низьким. Відповідно до Державного стандарту базової та повної середньої освіти від 2004 року, рівень володіння іноземною мовою випускників шкіл має відповідати рівню В 1+. Отже, очікується, що вступний рівень абітурієнтів ВНЗ має бути не нижчим рівня В 1+. Проте фактично рівень володіння іноземною мовою переважної кількості абітурієнтів спеціалізованих ВНЗ є набагато нижчим рівня В1, що унеможливує досягнення випускниками цільового рівня В 2 з урахуванням відведеної кількості годин на підготовку і усунення прогалин. Стандарти загальної середньої освіти мають стати свого роду фундаментом для створення стандартів вищої освіти (наразі вони таку функцію не виконують) [5, с. 125].

4. *Відсутність типової навчальної програми з дисципліни «Іноземна мова» для професійних цілей на рівні державного документа,* у нашому випадку для правознавців, яка б цілком відповідала європейським вимогам щодо рівня володіння мовою в академічному і професійному середовищах у світових масштабах. Так, здобувачі вищої освіти юридичного профілю, що опановують іноземну (англійську) фахову мову, передовсім, потребують необхідних і досконалих навичок англійської для успішної роботи у сфері міжнародного права. Визначаючи цільовий рівень випускників українських ВНЗ юридичного профілю, необхідно брати до уваги існуючі вимоги щодо рівня володіння мовою в академічному і професійному середовищах у світових масштабах, які вимірюються міжнародно визнаними мовними іспитами, як наприклад, ILEC (International Legal English Certificate), IELTS (International English Language Testing System) з академічною метою, або FCE (Cambridge English: First).

Отже, контент типового програмного навчального матеріалу зі спеціалізованим змістом у навчанні іноземних мов, а також критерії оцінювання рівня іншомовної підготовки здобувачів вищої освіти повинні відповідати сучасним міжнародним стандартам, зокрема – для студентів та магістрів юридичного профілю. Адаптивна модель іншомовної підготовки для професійних цілей, що відповідає означеним вище вимогам, може бути представленою концептуально, як гнучка система зв'язків між її компонентами – цілями, змістом, організацією освітнього процесу та результатами.

Імовірно, що умовами реалізації моделі іншомовної підготовки з професійною метою є: поетапне навчання професійно орієнтованої іноземної мови, методичне забезпечення та системний моніторинг іншомовної підготовки відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти, а також оцінювання сформованості іншомовної професійної компетенції згідно з чинними міжнародними стандартами та іспитами на рівень володіння іноземною мовою з професійною метою.

Література

1. **Вікторова Л.** Іншомовна підготовка студентів у спеціалізованих ВНЗ / Л. Вікторова // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2014. – № 9 (2). – С. 298–305.
2. **Гришкова Р. О.** Імплементация європейських освітніх стандартів у навчання англійської мови студентів нефілологічних спеціальностей / Р. О. Гришкова // Педагогіка: наукові праці. – 2010. – № 136 (123). – С. 114–118.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. – Київ : Ленвіт, 2003. – 273 с.
4. **Лубеннікова В. В.** Щодо організації і проведення тестування з іноземної мови. Лінгводидактичний тест / В. В. Лубеннікова, О. Л. Бурдакова // Філологічні науки. – № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/20_PRNi_T_2007/Philologia/23936.doc.htm
5. **Ніколаєва С. Ю.** Міжкультурна іншомовна освіта в Україні: ключові проблеми / С. Ю. Ніколаєва // Молодий вчений: збірник наукових праць. – 2015. – № 8 (23). – С. 125–131.
6. **Смовженко Л.** Сучасні підходи до викладання іноземних

УДК 378.013

Вікторія Устінова

МІЖДИСЦИПЛІНАРНИЙ ПІДХІД ПРИ СТРУКТУРУВАННІ ЗМІСТУ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Устінова В. О. Міждисциплінарний підхід при структуруванні змісту гуманітарних дисциплін.

Стаття присвячена вивченню особливостей застосування міждисциплінарного підходу у процесі структурування змісту гуманітарних дисциплін. Для досягнення поставленої мети використано такі загальнонаукові методи, як аналіз і порівняння педагогічних джерел з проблеми дослідження; узагальнення і синтез наукового знання щодо особливостей реалізації міждисциплінарного підходу. У роботі визначено основні шляхи втілення міждисциплінарності у фаховій підготовці студентів педагогічних ВНЗ.

Ключові слова: міждисциплінарний підхід, міждисциплінарність, міждисциплінарний зміст, гуманітарна освіта, гуманітарні дисципліни, гуманітарне навчання, структурування.

Устинова В. А. Междисциплинарный подход при структурировании содержания гуманитарных дисциплин.

Статья посвящена изучению особенностей применения междисциплинарного подхода в процессе структурирования содержания гуманитарных дисциплин. Для достижения поставленной цели использованы такие общенаучные методы, как анализ и сравнение педагогических источников по проблеме исследования; обобщение и синтез научного знания относительно особенностей реализации междисциплинарного подхода. В работе определены основные пути воплощения междисциплинарности в профессиональной подготовке студентов педагогических вузов.

Ключевые слова: междисциплинарный подход, междисциплинарность, междисциплинарное содержание, гуманитарное образование, гуманитарные дисциплины, гуманитарное обучение, структурирование.

Ustinova V. A. Interdisciplinary approach in structuring the content of the humanities.

Article is devoted to studying the particular qualities of an interdisciplinary approach in the process of structuring the content of the humanities. Scientific methods were used to achieve this goal. They are analysis and comparison of pedagogical sources for the research problem; compilation and synthesis of scientific knowledge concerning the characteristics of the implementation of an interdisciplinary approach. In this article, the main ways of interdisciplinary implementation in the professional training of students of pedagogical universities were defined.

The urgency of the problem is caused by political and social changes that provide young people the opportunity to free self-realization in different countries, the objective necessity of formation of ideological understanding and holistic perception of the scientific and cultural development of mankind. The formation means of such a worldview is an interdisciplinary approach in education.

The aim of the article is to reveal the role of the interdisciplinary approach in the process of humanization and humanitarization of education.

Research objectives are defined according to the purpose: to analyze the basic methodological approaches to the process of structuring the content of the humanities; to characterize interdisciplinary communication as an important pedagogical condition of formation the structuring process of the content of the humanities.

Interdisciplinary in education is one of the main directions of the organization of educational process in higher pedagogical school as it is based on the interdisciplinary nature of current